

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 27/04-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 11. februára 2004 predbežne prerokoval sťažnosť K. M., bytom K., zastúpeného JUDr. A. H., Advokátska kancelária, K., ktorou namietal porušenie základných práv vyplývajúcich z čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a z čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom na Najvyššom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. M Cdo 2/03, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť K. M. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Podaním z 21. januára 2004 doručeným Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 26. januára 2004, označeným ako „Sťažnosť proti porušovaniu ľudských práv a základných slobôd a základných práv a slobôd podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky“ K. M., bytom K. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpený JUDr. A. H., Advokátska kancelária, K., namietal porušenie základných práv vyplývajúcich z čl. 46 ods. 1 Ústavy

Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a z čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v konaní vedenom na Najvyššom súde Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) pod sp. zn. M Cdo 2/03.

Sťažovateľ požaduje vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. M Cdo 2/03 z 30. septembra 2003, zrušil tento rozsudok a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a zaviazal najvyšší súd na náhradu trov konania v prospech sťažovateľa.

Zo sťažnosti a jej príloh vyplýva, že rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 16 Co 186/01 zo 4. decembra 2001 bol potvrdený rozsudok Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 20 C 115/94 z 22. februára 2001. Týmito rozsudkami bolo sťažovateľovi ako žalobcovi priznané z titulu reštitúcie vlastnícke právo k viacerým nehnuteľnostiam. Na základe podnetov od neúspešných účastníkov konania podal generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) proti obom rozsudkom mimoriadne dovolanie, v ktorom namietal nesprávne právne posúdenie vecí oboma rozsudkami v zmysle § 243 ods. 1 písm. d) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“). Konkrétne namietal, že šlo o konfiškovaný majetok, pri ktorom boli splnené podmienky pre konfiškáciu, pričom ku konfiškácii došlo mimo rozhodného obdobia. Intabulácia v prípade konfiškácie mala iba deklaratórny charakter a k vzniku vlastníckeho práva štátu sa nevyžadovala. Nebolo potrebné ani to, aby výmer príslušného okresného národného výboru nadobudol právoplatnosť, pričom nebolo v právomoci súdov preskúmavať platnosť konfiškačného výmeru ako správneho aktu. Ďalej generálny prokurátor vytkol obom súdom nesprávne stotožnenie pojmu konfiškácie s pojmom znárodnenia. Z uvedených dôvodov napokon generálny prokurátor vyvodil, že sa sudy mýlili, ak došli k záveru, že nárok sťažovateľa je oprávnený, lebo na vypořádanie jeho nároku vôbec nie je možné aplikovať ustanovenia zákona č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách v znení neskorších predpisov (ďalej len „reštitučný zákon“).

Sťažovateľ sa mal možnosť vyjadriť a aj sa vyjadril k obsahu podaného mimoriadneho dovolania vo svojom podaní z 3. marca 2003, pričom k stanoviskám generálneho prokurátora uviedol svoje námietky.

Ďalej zo sťažnosti vyplýva, že rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. M Cdo 2/03 z 30. septembra 2003, ktorý bol sťažovateľovi doručený 24. novembra 2003, bol rozsudok krajského súdu zrušený a vec vrátená na ďalšie konanie. Najvyšší súd dal za pravdu generálnemu prokurátorovi v tom, že krajský súd vec nesprávne právne posúdil. Ďalej však už najvyšší súd nevychádzal z argumentov generálneho prokurátora, lebo jeho tvrdenia odôvodňujúce nesprávne právne posúdenie veci nahradil vlastnými tvrdeniami o nesprávnom právnom posúdení veci. Najvyšší súd teda pri odôvodnení svojho rozsudku vzal za jeho základ úplne odlišné ustanovenia právneho predpisu ako generálny prokurátor v mimoriadnom dovolaní. Pritom najvyšší súd bol pri svojom rozhodovaní v zmysle § 242 ods. 2 OSP viazaný rozsahom, v ktorom generálny prokurátor napadnuté rozhodnutia požadoval preskúmať. V prejednávanej veci bol preto najvyšší súd viazaný konkrétnymi dôvodmi nezákonnosti uplatnenými generálnym prokurátorom. Keďže sa najvyšší súd týmito zásadami a zákonnými ustanoveniami neriadil, rozsudok najvyššieho súdu nebol vydaný v súlade s procesnoprávnymi predpismi a vytvoril situáciu, pri ktorej sťažovateľ nemal príležitosť vyjadriť sa k tomu právnomu tvrdeniu, ktoré bolo pre rozhodnutie najvyššieho súdu významné.

Z uvedených skutočností možno podľa sťažovateľa vyvodiť porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy, lebo porušením príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku pri rozhodovaní o mimoriadnom dovolaní najvyšší súd porušil právo sťažovateľa domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Toto právo znamená totiž aj právo na ubránenie svojho práva zákonom ustanoveným postupom. Došlo aj k porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a to tak princípu kontradiktórnosti, ako aj princípu rovnosti zbraní. Sťažovateľ sa totiž mohol vyjadriť iba k tvrdeniam, resp. námietkam generálneho prokurátora, nie však k tomu právnomu argumentu, ktorý vzal za základ svojho rozhodnutia najvyšší súd. Podľa názoru sťažovateľa muselo existovať ešte nejaké ďalšie vyjadrenie, resp. stanovisko, ktoré

rozhodnutie najvyššieho súdu ovplyvnilo, pričom nie je rozhodujúce, či vyjadrenie to bolo. V súlade s princípom kontradiktórnosti konania bolo povinnosťou najvyššieho súdu sťažovateľa s takýmto stanoviskom vopred oboznámiť a dať mu možnosť sa k nemu vyjadriť. Pokiaľ tak najvyšší súd neurobil, porušil sťažovateľovo právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Z rozsudku krajského súdu č. k. 16 Co 186/01-374 zo 4. decembra 2001 vyplýva, že krajský súd potvrdil rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým bolo žalobe vyhovené, pričom zároveň zrušil výrok o trovách konania a v tomto rozsahu vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Vo veci samej šlo o priznanie vlastníckeho práva sťažovateľovi ako právneho nástupcovi po pôvodnom vlastníkovi celého radu nehnuteľností, ktoré mu boli odňaté konfiškáciou. Krajský súd dospel k rovnakým právnym záverom ako okresný súd a považoval žalobu sťažovateľa za dôvodnú.

Z mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora z 20. januára 2003 vyplýva, že navrhol, aby najvyšší súd zrušil rozsudky krajského súdu i okresného súdu a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Vytýkal v súlade s ustanovením § 243 f ods. 1 písm. d) OSP nesprávne právne posúdenie veci oboma súdmi z viacerých dôvodov. Namietal, že ku konfiškovaniu došlo mimo rozhodného obdobia. Ďalej poukázal na skutočnosť, že ku konfiškácii došlo ex lege, a preto pozemnoknižná intabulácia v prípade konfiškácie mala iba deklaratórny charakter. Nevyžadovala sa ani právoplatnosť výmeru príslušného okresného národného výboru. Rozhodnutie okresného národného výboru o splnení podmienok konfiškácie postačovalo doručiť verejnou vyhláškou. Preto na doručenie rozhodnutia osobám s neznámym pobytom nebolo potrebné ustanoviť zástupcu, plnomocenstvo alebo opatrovníka, ale postačovalo doručenie verejnou vyhláškou. Samotný konfiškačný výmer je zrozumiteľný a predmet konfiškácie je v ňom dostatočne špecifikovaný. Inak nie je v právomoci súdu platnosť konfiškačného výmeru ako správneho aktu preskúmať, a to ani ako predbežnú otázku. Súdy nesprávne stotožnili pojem konfiškácie so znárodnením a akt konfiškácie podriadili pod reštitučný dôvod podľa § 6 ods. 1 písm. k) reštitučného zákona. Ak by bolo úmyslom zákonodarcu umožniť reštitúciu aj konfiškovaného majetku, bolo by to nepochybne v reštitučnom zákone uvedené.

Z rozsudku najvyššieho súdu č. k. M Cdo 2/03 – 488 z 30. septembra 2003 vyplýva, že najvyšší súd zrušil rozsudok krajského súdu sp. zn. 16 Co 186/01 zo 4. decembra 2001 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Podľa názoru najvyššieho súdu generálny prokurátor dôvodne vytkol nesprávne právne posúdenie veci. Z podrobného rozboru najvyššieho súdu vyplýva, že nie je možné v rámci reštitúcie získať späť vlastnícke právo k majetku, ktorý bol skonfiškovaný, lebo by šlo o neprípustné rozširovanie reštitučných dôvodov o ďalšie dôvody, ktoré nemajú oporu v reštitučnom zákone. Krajský súd preto nesprávne dospel k záveru, že hoci k odňatiu vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam v prospech štátu došlo v dôsledku konfiškácie, možno takto vzniknutú majetkovú ujmu zmierniť podľa platného zákona. V skutočnosti však z hľadiska reštitučných dôvodov taxatívne stanovených v reštitučnom zákone konfiškáciu nemožno stotožňovať so znárodnením a i keď oba právne inštitúty z hľadiska ich podstaty a účinkov na vlastnícke právo sú vlastne zhodné, zmiernenie následkov majetkových krívd spôsobených konfiškáciou reštitučný zákon neupravuje, a teda neumožňuje. Krajský súd vyložil príslušné ustanovenia reštitučného zákona neprípustne extenzívne, spôsobom nekonformným zmyslu a účelu reštitučného zákona. Došlo k tomu, že krajský súd svojím výkladom založil ďalší reštitučný dôvod umožňujúci zmiernenie majetkových krívd spôsobených konfiškáciou, hoci reštitučný zákon tento reštitučný dôvod neustanovuje. Vzhľadom na tento záver najvyšší súd už nepovažoval za potrebné zaoberať sa ďalšími námietkami generálneho prokurátora.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv lebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy „Každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky“.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru „Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch (...)“.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh je preto možné považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98).

Ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ústavnosti (čl. 124 ústavy) nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov, a že jeho úloha sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02).

V danom prípade je relevantnou aj judikatúra ústavného súdu, v zmysle ktorej je na skúmanie prípustnosti návrhu na začatie súdneho konania, jeho opodstatnenosti, dodržania zákonných lehôt, oprávnenosti navrhovateľa takýto návrh podať, právomoci o ňom konať a rozhodnúť, či sú splnené iné zákonom ustanovené náležitosti, zásadne príslušný orgán, ktorý rozhoduje o merite návrhu – inými slovami, právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc skúmať to, či návrh zodpovedá tým podmienkam, ktoré pre konanie o ňom ustanovuje príslušný procesný kódex. Ingerencia ústavného súdu do výkonu tejto právomoci všeobecných súdov je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou (I. ÚS 74/02, I. ÚS 1/03 I. ÚS 115/02, I. ÚS 46/03).

Podľa názoru ústavného súdu sťažnosť je zjavne neopodstatnená.

Podstatou sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa, podľa ktorého najvyšší súd prekročil medze svojej prieskumnej právomoci v dovolacom konaní, keďže k svojmu záveru o nesprávnom právnom posúdení veci zo strany krajského súdu dospel z iného dôvodu, než ktorý vytýkal generálny prokurátor v podanom mimoriadnom dovolaní. Tým podľa sťažovateľa porušil jeho „právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, pretože toto znamená aj právo na ubránenie svojho práva zákonom stanoveným postupom“.

Podľa názoru ústavného súdu táto námietka sťažovateľa nie je dôvodná. V mimoriadnom dovolaní, a to na str. 10, generálny prokurátor výslovne namieta, že súdy nesprávne stotožnili pojem konfiškácie so znárodnením a že akt konfiškácie podriadili pod

reštitučný dôvod vzťahujúci sa na znárodnenie. Ďalej vyslovil generálny prokurátor aj právny názor, že ak by bolo úmyslom zákonodarcu umožniť aj reštitúciu konfiškovaného majetku, nepochybne by bol tento dôvod v reštitučnom zákone uviedol. Práve týmito námietkami generálneho prokurátora sa najvyšší súd zaoberal a dospel k záveru, že sú dôvodné. Preto už ani nepovažoval za potrebné zaoberať sa ďalšími námietkami uvedenými v mimoriadnom dovolaní. Z uvedeného vyplýva, že najvyšší súd založil svoje rozhodnutie na dôvode uvedenom v mimoriadnom dovolaní, ku ktorému mal sťažovateľ možnosť sa vyjadriť, čo aj urobil (str. 4 a nasl. „Vyjadrenia“ sťažovateľa k mimoriadnemu dovolaniu z 20. januára 2003). To, že sa najvyšší súd nestotožnil s jeho argumentáciou, neznamená porušenie označeného článku ústavy.

Prakticky z rovnakého dôvodu namietal sťažovateľ aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru s tým rozdielom, že (keďže najvyšší súd podľa jeho názoru nerozhodol z dôvodov uplatnených generálnym prokurátorom o mimoriadnom dovolaní v predmetnej veci) muselo tu existovať vyjadrenie, resp. stanovisko, ktoré rozhodnutia najvyššieho súdu ovplyvnilo, a v súlade „s právom na kontradiktórne konanie“ ho musel najvyšší súd s takýmto stanoviskom v konaní oboznámiť a nechať sa ho k nemu vyjadriť. Z dôvodov uvedených vyššie (k namietanému porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy) aj v tejto časti považoval ústavný súd námietku sťažovateľa za nedôvodnú, a preto ju ako zjavne neodôvodnenú odmietol.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. februára 2004